

2.5.1 סיוע למבוגרים צעירים

"מבוגרים צעירים יקבלו תמיכה מתאימה והכרחית (...) אם וכל עוד התפתחות אישיותם אינה מאפשרת להם לנהל חיים עצמאיים, אוטונומיים ואחראיים" (סעיף 41 פסקה 1 בספר החוקים הסוציאלי השמיני).

- הסיוע ניתן בדרך כלל רק עד גיל 21 – מסיימי הטיפול (Care Leaver) דורשים להאריך את התמיכה עד גיל 25.
- התמקדות בהמשך הסיוע שניתן בעבר, בעיקר במסגרת החינוך בפנימיות, מגורים קבוצתיים ומשפחות אומנה.
- גם לאחר סיום מתן התמיכה, השירותים עשויים להמשיך להינתן במידת הצורך לאחר הגשת בקשה מתאימה.

לאחר השלמת מתן הסיוע לצעירים בגיל 21, עומדת להם הזכות לקבלת ייעוץ והכוונה בצורה מובנת, ברורה ונתפשת עבורם (סעיף 41א בספר החוקים הסוציאלי השמיני – המשך סיוע).

2.5.1 סיוע למבוגרים צעירים

"מבוגרים צעירים יקבלו תמיכה מתאימה והכרחית (...) אם וכל עוד התפתחות אישיותם אינה מאפשרת להם לנהל חיים עצמאיים, אוטונומיים ואחראיים. הסיוע יינתן בדרך כלל עד לגיל 21; במקרים מוצדקים ניתן להאריך אותו לפרק זמן קצוב. לאחר סיום מתן הסיוע, ניתן לאשר קבלת סיוע חדש או המשך הסיוע הקודם בהתאם לסייגים 1 ו-2." (סעיף 41 פסקה 1 בספר החוקים הסוציאלי השמיני). ההבנה מאחורי מתן הסיוע היא שכיום "תקופת העוברים" אינה מוגבלת לגיל או מעמד מסוים, אלא יכולה לרוחג הרבה מעבר ליום הולדתו ה-18 של הזכאי. כפועל יוצא, גם מבחינה משפטית אין להפסיק את מתן התמיכה בפתאומיות רק בגלל שהזכאי הגיע לגיל 18. הבעיות הקשורות להפסקה מוקדמת במתן הסיוע הודגשו בבירור על ידי קהילת "מסיימי הטיפול" (Care Leaver) העולמית (<https://www.careleaver.de>): חוסר בית, נשירה מההכשרה המקצועית, תגובות פסיכוסומטיות וחוסר יכולת להשיג אישורים מהורים, אם להזכיר רק כמה מהן. מסיימי הטיפול קוראים להעלות את מגבלת הגיל לקבלת סיוע ל-25, אולם למרות שדרישתם זוכה לגיבויים של ארגונים מקצועיים רבים, החוק טרם תוקן בהתאם.

בשנת 2021 ניתן סיוע למבוגרים צעירים בגרמניה ב-125,025 מקרים. סוג התמיכה תואמים ככלל את מנון שירותי התמיכה החינוכית האמבולטורית והמוסדית. עם זאת, ההתמקדות היא בהמשך התהליכים החינוכיים במעונות, בקבוצות מגורים ובמשפחות אומנה הן במסגרת אמבולטורית והן מוסדית. בהשוואה לקטינים (ראו שקופית 2.3.4), התפלגות מתן הסיוע לצעירים בגילאי 18 ועד 27 בשנת 2021 מציגה תמונה שונה. מתוך 125,025 צעירים שנעזרו בשירותים הרלוונטיים, גם הלינה במסגרות (בהתאם לסעיף 27 בצירוף סעיף 33, 34 בחוק, כולל במסגרות לפי "סעיף 27.2" גדלה ב-34.5%, המהווה שיעור גדול יותר באופן משמעותי בהשוואה לילדים מתחת לגיל 18. חינוך בפנימיות היה גורם מכריע בקרב בני מעל גיל 18 (26.4% מכלל הסיוע). בין סוגי הסיוע האמבולטורי, נמנו בעיקר סיוע חינוכי/סיוע טיפולי (17.3%). ייעוץ חינוכי ניתן למעט יותר מרבע (25.6%) מהצעירים שקיבלו עזרה.

למבוגרים צעירים עומדת הזכות "לקבל" ייעוץ ותמיכה תוך פרק זמן סביר לאחר סיום קבלת הסיוע הדרוש להם כדי להפוך לאנשים עצמאיים. הייעוץ והתמיכה יהיו בהיקף הדרוש יינתנו להם בצורה מובנת, ברורה ונגישה עבורם" (סעיף 41א פסקה 1 בספר החוקים הסוציאלי השמיני). אם יתברר כי הפסקת התמיכה הייתה מוקדמת מדי ועולה להיות לה השפעה שלילית, ניתן יהיה לחדש אותה (סעיף 41 פסקה 1 בחוק). על לשכת הרווחה לנוער מטיל לפנות לצעירים בפרקי זמן קבועים לאחר הפסקת הסיוע (סעיף 41א פסקה 2 בחוק).

היה והלשכה לרווחת הנוער החליטה לשקול את הפסקת התמיכה, יהיה עליה לודא האם באה בחשבון העברת האחריות לצעיר לגוף אחר המתן שירותים סוציאליים, וזאת על לפי המועד הנזכר בתוכנית הסיוע (סעיף 41 פסקה 3 בחוק).

עד לחדש מאי 2021, צעירים חויבו להשתתף ב-75% מהנכנסים ובמידת הצורך בנכסיהם לניסוי העלויות, ומעבר לכך ב-25% מהנכנסים, לכל היותר. מאז 1 בינואר 2023, בוטלה לגמרי השתתפות הצעירים בהוצאות בעקבות תיקון חוק ספד בספר החוקים הסוציאלי השמיני. לצעירים ישנה אפוא אפשרות לעשות שימוש מלא בהכנסה שרווחו. בעצמם וזו אינה יכולה לשמש עוד את לשכת הרווחה לנוער לניסוי ההוצאות.

לקריאה נוספת

Arbeitsstelle Kinder- und Jugendhilfestatistik (AKJStat) (2023): Monitor Hilfen zur Erziehung 2023 – Datenbasis 2021. Online at <https://www.hzemonitor.akjstat.tu-dortmund.de> (last accessed: 1 August 2023).
Deutsches Institut für Jugendhilfe und Familienrecht e. V. (2022): FAQ zu jungen Volljährigen/Careleavern. Online at <https://dijuf.de/handlungsfelder/kjsq/kjsq-faq/junge-volljaehrige/careleaver> (last accessed: 31 July 2023).
Statistisches Bundesamt (2022): Statistiken der Kinder- und Jugendhilfe – Erzieherische Hilfe, Eingliederungshilfe, Hilfe für junge Volljährige 2021, Wiesbaden.
Website of the association Careleaver e.V.: <https://www.careleaver.de/> (last accessed: 31 July 2023).